

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 77 0 Рс 083463 24 Рев
Бања Лука, 09.4.2024. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Виоланде Шубарић као предсједника вијећа, Горјане Попадић и Сенада Тице као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Д.З. П., кога заступа М.К., адвокат из Б.Л., против тужене Г.П. из Б.Л., коју заступа К.К., адвокат из Б.Л., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене против пресуде Окружног суда у Приједору број 77 0 Рс 083463 23 Рсж 2 од 01.12.2023. године, на сједници одржаној 09.4.2024. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Приједору број 77 0 Рс 083463 22 Рс 2 од 29.6.2023. године тужена је обавезана да тужитељу исплати износ од 50.087,90 КМ са каматом од 31.3.2017. године до исплате и трошковима поступка у износу од 1.404,00 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Приједору број 77 0 Рс 083463 23 Рсж 2 од 01.12.2023. године жалба тужитеља је дјелимично усвојена и првостепена пресуда преиначена у дијелу одлуке о трошковима поступка тако што су исти повећани на износ од 6.278,35 КМ, док је жалба тужене одбијена и првостепена пресуда потврђена у дијелу одлуке о главном захтјеву.

Благовремено изјављеном ревизијом тужена побија другостепену пресуду због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права с приједлогом да се обје нижестепене пресуде преиначе тако да се тужбени захтјев одбије у цијелости или да се побијана пресуда укине и предмет врати другостепеном суду на поновно суђење.

У одговору на ревизију тужитељ предлаже да се ревизија као неоснована одбије.

Ревизија није основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитеља да му тужена, због неиспуњења обавезе из уговора о специјализацији, исплати све трошкове које је имао поводом њене специјализације.

По проведеном поступку нижестепени судови су утврдили слиједеће чињенично стање: да су парничне странке 03.10.2011. године закључиле уговор о упућивању на

специјализацију из породичне медицине у трајању од 3 године одн. 36 мјесеци, којим се тужена обавезала да након завршетка специјализације (01.11.2014. године) остане у радном односу код тужитеља још најмање 6 година односно двоструко вријеме трајања специјалистичког стажа; да се овим уговором тужитељ обавезао да сноси све трошкове специјализације и да за вријеме специјализације туженој исплаћује плате и друге накнаде по основу рада; да је уговорено да ће тужена, ако након завршене специјализације не остане на раду код тужитеља у напријед означеном времену, вратити тужитељу све трошкове које је овај имао у вези њене специјализације, укључујући и све исплате по основу бруто плата; да је тужитељ извршио све обавезе из наведеног уговора и, између осталог, уплатио за тужену 1.000,00 КМ на име трошкова полагања специјалистичког испита; да тужена није извршила све уговорне обавезе јер је почев од 14.12.2016. године престала да долази на посао, а свој изостанак није оправдала, ради чега јој је тужитељ отказао уговор о раду са даном 09.01.2017. године; да тужена није покренула радни спор одн. није у поступку пред судом побијала рјешење о отказу уговора о раду.

Темељем овог чињеничног утврђења нижестепени судови су закључили да је захтјев тужитеља основан јер да су се стекли услови за раскид уговора о специјализацији будући да је тужена по окончању специјализације остала на раду код тужитеља само 2 године (умјесто уговорених 6 година), што значи да иста није испунила обавезу преузету уговором, па тужитељ, према одредби члана 132. став 2. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број 29/78, 39/85 и 57/89 и „Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04, даље: ЗОО), има право да тражи поврат средстава уложених у њену специјализацију. Из тих разлога у цијелости је усвојен тужбени захтјев.

Нижестепене пресуде су правилне.

Из чињеничног утврђења нижестепених судова које, сагласно одредби члана 240. став 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске” број 58/03 до 27/24, даље: ЗПП), не може бити предмет преиспитивања у овом ревизионом поступку, произлази да је тужена положила специјалистички испит 29.11.2014. године и да јој је рјешењем тужитеља од 09.01.2017. године отказан уговор о раду због неоправданог одсуства са посла. То значи да тужена није испунила обавезу из уговора о специјализацији (да остане радити код тужитеља најмање 6 година по завршеној специјализацији). Овим уговором тужена се обавезала да ће тужитељу накнадити све трошкове које је овај имао у вези са њеном специјализацијом (уплата за полагање специјалистичког испита) као и да ће му вратити бруто плате које су јој исплаћене за вријеме обављања специјалистичког стажа, у случају да престане радити код тужитеља прије истека напријед наведеног времена.

Чланом 26. Закона о раду („Службени гласник Републике Српске” број 55/07 - Пречишћени текст, даље: ЗР), који је био на снази у вријеме закључења спорног уговора о специјализацији, је прописано да послодавац може радника упутити на одређене облике стручног оспособљавања и усавршавања, у складу са захтјевима и потребама радног мјеста.

Радник који је упућен на школовање одн. специјализацију или други вид усавршавања има право на накнаду плате у висини од 100% од плате у случају да се налази на стручном оспособљавању и усавршавању ради потребе процеса рада код

послодавца, а не за усавршавање ради потреба другог послодавца. У противном, поставља се питање интереса послодавца за слање радника на усавршавање и исплату накнаде плате за вријеме тог усавршавања док радник не обавља рад код њега.

Странке су своје међусобне односе поводом упућивања тужене на специјализацију уредиле предметним уговором којим су утаничиле међусобна права и обавезе, како током трајања специјалистичког стажа, тако и након полагања специјалистичког испита. Тај уговор је израз слободне воље уговарача (члан 10. ЗОО), а тужена је пристала на услове из уговора. Његовим одредбама нису утврђени неповољнији услови рада за тужену од оних који су прописани законом, него јој је омогућено напредовање у послу у виду специјализације. Дакле, овај уговор није противан одредбама ЗОО и ЗР нити неким другим принудним прописима па је у складу са законом и уговорна клаузула да ће у случају престанка радног односа тужене код тужитеља прије протека уговореног времена (у двоструком трајању у односу на период специјализације), иста бити дужна да тужитељу надокнади све трошкове специјализације, укључујући исплаћене бруто плате. Одредбе овог уговора су у свему извршене од стране тужитеља, али не и од стране тужене. Из проведених доказа произлази да је тужена специјалистички стаж обавила у Наставном центру који се налази у оквиру Медицинског факултета у Б.Л. и одговарајућим здравственим установама, па су без било каквог основа тврдње тужене да је она цијело вријеме трајања специјализације радила код тужитеља. Сваки уговор је закон за странке па је правилан став нижестепених судова да је, због неиспуњења уговора, тужена у обавези да врати тужитељу бруто износ плата које је примила за вријеме специјализације и друге трошкове које је за њу платио тужитељ (накнада за полагање специјалистичког испита).

Овдје треба указати да се правна природа плате радника и накнаде плате не може изједначити. По одредби члана 90. ЗР, радник остварује право на плату у складу са колективним уговором, правилником о раду и уговором о раду, док по одредби члана 93. истог закона, радник има право на накнаду плате за вријеме одсуствовања са рада у случајевима предвиђеним законом, колективним уговором, правилником о раду и уговором о раду. Одавде произилази да плата припада раднику искљиво за рад, а не само за формално постојање радног односа.

У конкретном случају, одредбе уговора о специјализацији су јасне и нижестепени судови су их правилно тумачили, цијенећи садржину тог уговора и стварну вољу уговарача те циљ закључења уговора. Тим уговором тужена се јасно обавезала да након специјализације одређени период ради код тужитеља. Неиспуњење те обавезе тужитељу даје право да тражи поврат свих средстава уложених у специјализацију тужене и то у бруто износу (нето износ+доприноси и порези). Ове одредбе уговора су логичне и правно утемељене јер је туженој одобрена специјализација ради потреба тужитеља, а не ради потреба неког другог. У противном, тужитељ не би имао интерес за слање тужене на специјализацију и исплату накнада за вријеме специјализације и свих других трошкова у вези с тим. С обзиром да тужена није испунила преузете обавезе, правилан је став нижестепених судова да тужитељу припада право да тражи да му се врати оно што је дао туженој у циљу испуњења уговора.

Супротно наводима ревизије, тужитељ је испунио обавезе преузете уговором о специјализацији (платио је трошкове полагања специјалистичког испита, исплаћивао је туженој накнаду плате, за њу уплаћивао доприносе и порезе те након специјализације

са њом закључио уговор о раду). Стога он има право да тражи поврат уплаћених средстава, будући да тужена своје уговорне обавезе није испунила. С тим у вези, неаргументовани су ревизиони наводи да је нижестепеним одлукама повријеђено начело једнаких вриједности узајамних давања.

У ревизији се неосновано истиче да тужена није својом вољом престала бити у радном односу код тужитеља. Наиме, она је фактички престала радити од маја 2016. године, али је за то имала оправдање (у почетку се налазила на боловању, затим је искористила цијели годишњи одмор, да би по његовом истеку поново била на боловању које је закључено 13.12.2016. године). Након тога се није јавила послодавцу нити је оправдала изостанак са посла, чиме је исказала јасну намјеру да више не жели радити код тужитеља, па је у таквој ситуацији тужитељ био приморан да донесе рјешење о отказу уговора о раду тужитељици, које у суштини има само деклараторан карактер. Тужена у овој парници не може доказивати да је отказ њеног уговора о раду био незаконит, обзиром да поводом тога није тражила заштиту права пред судом.

С тим у вези ирелевантни су ревизиони приговори у вези разлога због којих је тужена одсуствовала са посла почев од 14.12.2016. године, а због чега јој је престао радни однос код тужитеља. Наиме, ради се о приговорима које је тужена могла с успјехом истицати само у радном спору против тужитеља, у којем би добијала законитост одлуке тужитеља којом јој је отказан уговор о раду. Како она није водила радни спор, не постоји могућност да у овој парници, чији је предмет извршење обавеза из уговора о специјализацији, приговара да је рјешење о отказу уговора о раду незаконито, да јој исто није лично достављено и да не садржи правну поуку те да тужитељ није поштовао одредбе својих интерних аката.

Из материјалних доказа те налаза и мишљења вјештака финансијске струке, чију валидност тужена није оспорила, произилази да је тужитељ за тужену уплатио износ од 1.000,00 КМ на име полагања специјалистичког испита и да јој је за вријеме трајања специјализације на име бруто плата исплатио укупно 76.327,87 КМ. Тужена је радила код тужитеља око 2 године након завршеног специјалистичког стажа, чиме је дјелимично испунила уговорну обавезу (у проценту од 35,11%), што је правилно узето у обзир приликом одлучивања о висини тужбеног захтјева. Слиједом тога, тужена је правилно обавезана да тужитељу плати сразмјеран дио трошкова у износу од 50.087,90 КМ, који одговара неиспуњеном дијелу њене обавезе.

На основу изнесеног ваљало је ријешити као у изреци (члан 248. ЗПП).

Предсједник вијећа
Виоланда Шубарић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић